Бары дойдулар пролетарийдара, холбоһуҥ!

САРДАҤА

ССКП Өлөөөк оройуонунааҕы комитетын уонна үлэһиттэр депутаттарын оройуоннаах Советын органа
Орган Оленекского райкома КПСС и районного Совета депутатов трудящихся

Тахсара 7-с сыла

№ 45 (605)
Бэс ыйын
3
күнэ
1960 сыл.
БӨҺТИНСӘ

Сыаната 10 харчы

Сатира уонна юмор биэчэрэ

Ааспыт субуотаҕа оройуоннаах культура Дьиэтигэр сатира уонна юмор биэчэрэ ыытылынна.

Биэчэргэ Семенов Н. А. сатира уонна юмор туһунан кэпсээнин кэнниттэн транспортнай тэрилтэ, оройуоннааҕы баланыысса комсомольскай тэрилтэлэрин комсомолецтара концерт туруордулар.

Концертка сатирическай сценкалары, көрдөөх миниатюралары көрөөччүлэр астына көрдүлэр, иһиттилэр.

„Сардаҥа“ корр.

Ситиһиилээхтик түмүктүөххэ

Семилетка иккис сылын бастакы аҥарын түмүктүрбүт биир ыйы кыайбыт хонуктар хааллылар. Сыл аҥардаах үлэбитин ситиһиилээхтик түмүктүүргэ бэс ыйа былаанныылаах ыйынан буолар. Онон колхозтар, тэрилтэлэр, тутуу учааската, райпо, коммунальнай хонтуора, сибээс оройуоннаҕы хонтуората о.д.а. бэс ыйын удаарынай ыйынан биллэрэн үлэни өссө хаҥатык тэрийэллэрин сүрэйиллэр.

Быйыл от ыйын 13 күүтэр буолар ССКП КК Пленумун көрсө хайы-үйэ дойду үрдүнэн сана өрө көтөҕүллүүлээх үлэлэр өссө киэҥ далааһыннаахтык тэнийдилэр. Пленум иһигэр социалистическай куоталаһыы үрдүк көрдөрүүлэрин ситиһии семилетка иккис сылын бастакы аҥарын сорудахтарын аһара толорууну ааччыйыаҕа.

Оройуон үлэһиттэрэ 1960 сылга социалистическай эбэһээтэлистибэни сайдах толороон иһэллэрин сыл аҥардааҕы түмүк көрдөрүөҕэ. Билгиҥи туругунан сорох үлэлэргэ бытаарыыны, сорох ардыгар эппиэтинэһэ суохтук үлэлээһини өссө да туората илик пит. Үлэҕэ бытаарыыны райпо үлэһиттэрин ороҥуттан көрүөххэ сөп. Холобур, Тимофей Николаев күн аайы кэриэтэ арыгыныыр, үлэҕэ тахсыбат, онон ыскылаат тутуһуутуттан тулуйуллубат бытааныны таһаарар.

Ылыммыт эбэһээтэлистибэбитин кырымахтаах хара саһылга толорботубут. Саһыллары төрөтүү түмүктэннэ, хас биирдии ийэ саһылтан баара эрэ 1,9 оҕону ыллыбыт. Итинник мөлтөх түмүккэ араас чэпчэтэр биричиинэлэр суохтар, саһылы иитээччилэр куһаҕанныык үлэлээбиттэрин түмүгэ буолар диэн этиллиэх тустаах.

Үлэҕэ коммунистическайдыы сыһыаннаһыы, туруоруммут соругу толоруурга дьулуурдаах буолуу көрдөрүү хаачыстыбата биһиги сорох үлэһиттэрбитигэр өссө да иҥэриллэ илик. Холобур, коммунальнай хонтуора столяра комсомолец Никита Христофоров коммунистическай үлэ ударнигын аатын ылар иһин үлэлииргэ соругу туруорунан баран сорудаҕын толорбот, арыгылыыр, бэрээдэги кэһэр.

Партийнай тэрилтэлэр уонна салайааччылар үлэҕэ уопсай өрө көтөҕүллүүнү ситиһэргэ туһаайыллыбыт дьаһалларыы тустаахтар. Хомойуох иһин, ССКП КК буолаары турар Пленумун көрсө көтөҕүллэн үлэлээһин киэҥник тэриллэ илик. Бу маннык бытаарыыны кытта эйэлэспэккэ бэс ыйын Киин Комитет Пленумун чиэһигэр ударнай ыйынан биллэриэххэ наада. Онон сыл бастакы аҥарын ситиһиилээхтик түмүктүөххэ.

Маҥнайгы экзаменнар

Ыам ыйын 30 күнүттэн орто оскуола VII уонна X кылаастарыгар государственнай экзаменнар саҕаланнылар.

X кылааска нуучча тылын литературатыгар суругунан экзамен буолла. Сочинение суруйуу түмүгүнэн X кылаас үөрэнээччилэрэ бары куһаҕана суох туттардылар. Киниэртэн Юрий Ивановтар, Эдуард Христофоров уонна Сергей Попов үчүгэй сыаналары ыллылар. Киэһээҥги оскуола X кылааһын 6 истээччилэриттэн Иванов П. В. уонна Семенова З. А. эрэ „3“ сыанаҕа маҥнайгы экзамены туттардылар.

VII кылаас үөрэнээччилэрэ эмиэ ити күн алгебраҕа суругунан үлэлээтилэр. Кинилэртэн икки оҕо кыайан туттарбата. Түөрт үөрэнээччи „5“ сыанаҕа суоттаатылар.

Экзаменнар салҕанан бара туралларын.

„Сардаҥа“ корр.

Булуҥнар табаны уотууга опыттарыттан

Муус устар ыйга Булуҥ оройуонун киинигэр — Тиксигэ биэс хотугу оройуоннар Анаабыр, Аллайыаха, Булуҥ, Эдьигээн уонна биһиги оройуоммут пропагандистскай үлэһиттэрин сүбэ мунньаҕа буолан ааспыта.

Ити сүбэ мунньахха мунньах кыттыылаахтара таба иитиитин боппуруостарыгар киэҥник кэпсэппиттэрэ, бастыҥнар опыттарын атастаспыттара. Ордук Булуҥ оройуонунааҕы таба иитэр опытнай станция үлэтин туһунан партийнай тэрилтэ секретара таб. Слепцов кэпсээнэ биһирэммитэ. Кини таба уойуулаах буолуутун хайдах ситиспиттэрин мунньах кыттааччылара интэриэһиргииллэрин курдук кэпсээбитэ.

Таб. Слепцов кэпсээниттэн манныктары болҕомтоҕо ылыахха сөп. Кинилэр таба үрдүк уойуулаах буоларын ситиһэргэ табалары саас сабыылаах ньыманан аттыыллар эбит. Сабыылаах ньыманан аттааһыҥна таба маҥнай эрэ ыарыыланан баран, улаханнык эмсэҕэлээбэт, сайын үчүгэйдик уойумтуо буолар.

Иккиһинэн, таба уойуутун ситиһии биир төрүтүнэн таба муоһа саҥа үүнэн эрдэҕинэ быһыы буолара учуоттаныллар. Эбэтэр таба муоһа үүнэригэр барар иҥэмтэлээх веществолар оросуоттаммакка кини этэ-хаана сайдыытыгар барар. Онон таба тойон муоһун саҥа үүнэн улаатан эрдэҕинэ, онтон сарапчыыта уһаан эрдэҕинэ быһыллар.

Итинник ньымалары туттуу түмүктэригэр опытнай станция ааспыт сылга эккэ өлөрбүт табаҕын этин 95 бырыһыана 1 суордунан туттарыллыбыт, тохсунньу 1 күнүгэр баар хас биирдии табаттан ортотунан 26,6 килограмм эт ылыллыбыт.

Бу опытнай станция табаһыттарын опытын биһиги оройуоммут табаһыттара туһаныахтарын сөптөөх эбит.

Я.М. Свердлов сарсын төрөөбүтэ 75 сааһын туолар

Кини сөпкө сыһыаннаста

(Кремль комендана таб. Мальков ахтыыларыттан)

„Биирдэ, мин комендатураҕа олордохпуна аан аһыллыбыта, боруокка Яков Михайлович Свердлов көстүбүтэ, оттон кини кэнниттэн винтовкалаах часовой. Байыас арааппардыыр:

— Табаарыс Кремль комендана! ВЦИК (Бүтүн Союзтаабы Киин Ситэриилээх Комитет) председателин квартиратын кэнниттэн уорбаланар личность миигинэн тутулунна.

Мин ойон турдум.

— Да, эн, — диибин, — кими туттуҥ? Бу кини буолар ВЦИК председателэ табаарыс Свердлов!

Часовойга көлөһүнэ онноҕор сүүһүгэр ыгыллан таҕыста. Уол турар, иэхмах буолла. Онтон Яков Михайлович күлэр.

— Ну, — диибин, — бу маннык дьыала иһин эйигин уон суукка ааҕа олордорго тиийиллэр.

Маныаха Яков Михайлович күлэрин тута тохтотто.

— Тохтоо, — диир, — табаарыс Мальков. Табаарыһы туох иһин накаастаары гынаҕын? Кини сөпкө сыһыаннаста. Мин ВЦИК председателэ буоларым миэхэ сүүспэр суруллубатаҕа, оттон пропуск миэхэ кырдьык суоҕа. Табаарыһы накаастыыр сатаммат, революционнай сэргэҕин иһин махталы биллэриэххэ наада“.

БИҺИЛЭ ОРОЙУОММУТУГАР

Кырса ферматыгар

Сталин аатынан колхоз кырса иитэр фермагыгар кырса төрөөһүнэ бара турар. Ферма үрдүнэн төрөөбүт 38 ийэ кырсаттан 360 оҕо ылылынна.

Звероводтартан Анна Егорова 14 ийэ кырсаттан 139, Матрена Винокурова 13 — 129 оҕолору ылаттаатылар. Анна Егороваттан 2 уонна Афанасий Егоровтан 3 ийэ кырсалар кытараатылар. Кырса төрөөһүнэ салҕанан бара турар.

Элбэх оҕо ылыллыаҕа

„Коммунизм“ колхоз Маайыҥдатааҕы кырса иитэр ферматын үлэһиттэрэ ССКП КК буолаары турар Пленумун көрсө сэмэй бэлэхтээх буоларга кыһанан үлэлииллэр.

Үлэ сатабыллаах тэриллиититтэн кырса төрөөһүнэ үчүгэйдик баран иһэр. Ферма үрдүнэн 49 ийэ кырса саптарыллыбыттан ыам ыйын 30 күнүнээҕи туругунан 30 ийэ кырса төрөөн 327 оҕо ылылынна. Өлбүт кырса оҕото биир.

Итинэн бу да фермаҕа ийэ кырса бары төрөөтөҕүнэ төрүөх хаһааҥнытааҕар да элбэх буолуоҕа.

* * *

Ыам ыйын 30 күнүнээҕи туругунан оройуон үрдүнэн 100 ийэ кырса саптарыллыбыттан 68 ийэ кырса төрөөтө. Өлөн төрөөбүт уонна төрөөн баран өлбүт кырса оҕото аҕыйаҕынан оройуон үрдүнэн хас биирдии ийэ кырсаттан ортотунан 6,85 оҕо ылылынна.

Уочараттаах нүөмэр

Сатира уонна юмор биэчэригэр анаан „Тигээйи“ уочараттаах 4-с нүөмэрэ таҕыста. Хаһыакка итириктээн милицияҕа түбэһэр В. Семенов уонна Н. Христофоров сэбэрэлэрэ сатабыллаахтык сараланнылар. Комсомольскай үлэни аанньа ахтыбат Н. Комарова, Е. Будаева ахтылыннылар.

Партийнай олох

Партийнай тэрийэр үлэ сабыдыалын үрдэтиэххэ

Биллэрин курдук, „Ээйик“ колхоз кыра колхоз буолар. Ол гынан баран семилетка бастаҕы сылын кэккэ ситиһиилэрдээх түмүктээбитэ. Бу колхозтааҕы партийнай тэрилтэ аҕыйах хаһаайыстыбалаах колхозка партийнай сабыдыалы оҥорор кыахтаах. Кини учуотугар партия 6 чилиэнэ уонна 1 кандидата баалар, итинтэн колхоз производствотыгар 2 коммунист быһаччы кыттан үлэлииллэр

Партийнай тэрилтэ отчуоттуур - быыбардыыр мунньаҕын кэнниттэн 7 уопсай партийнай мунньахтара ыытыллыбыттар. Мунньаҕы ыытыы ахсаан өттүнэн үчүгэй диэххэ сөп. Боппуруостары дьүүллэһиигэ коммунистар уонна партията суох актыптар баланча кыттыыны ылбыттар. Ол эрээри ити мунньахтарга фермалар сэбиэдиссэйдэрин, бригэдьиирдэр, бостууктар уонна ыанньыксыттар отчуоттарын истэн дьүүллэһиэххэ сөптөөх боппуруостар көтүүгэ хаалбыттар.

Нэһилиэк Советын сессиятыгар, колхоз бырабылыанньатын мунньахтарыгар элбэх үчүгэй ууруахтар ылыллаллар. Ол гынан баран үгүс өттө толоруллубаттар. Маныаха партийнай тэрилтэ көмөтө, сөптөөх туһаайыыны биэриитэ өссө да сигэтэ суох. Ууруахтар туруорар соруктарын ким толоруохтааҕа, хаһан туолаллара чуолкайа суохтарыгтан толоруллуох да дьаһаллар кыаллыбакка хаалаллар.

Партийнай тэрилтэ, кини секретара таб. Семенов В.И. комсомольскай тэрилтэ, нэһилиэккэ үлэлиир культурнай-сырдатар тэрилтэлэр үлэлэрин чөлтөхтүк салайар уонна хонтуруоллуур. Колхозтаахтар ортолоругар ыытар политическай-маассабай үлэни тэрийиитигэр ити тэрилтэлэр күүстэрэ уонна кыахтара ситэ туһаныллыбат. Культурнай-сырдатар тэрилтэлэр—сельскэй кулууп, библиотека колхозтаахтар иллэҥ бириэмэлэрин культурнайдык атаарар сирдэринэн буола иликтэр.

Сельскэй кулууп Совета бэйэтигэр актыыбы киэҥник тардыбат. Производственнай учааскаларга концертар туруоруллубаттар, көрдөрөр агитация киэҥник туһаныллыбат. Сельскэй кулууп, библиотека кыһын олус тымныылар.

Партийнай тэрилтэ секретара таб. Семенов бастыҥнар опыттарын тарҕатыыга уонна туһаныыга, саҥа ньымалары пропагандалаһыҥна биллэр көстөр үлэни тэрийбэтэх. Бастыҥнар опыттарын туһунан аҥаллаах муннук тэриллэ илик.

Билигин биһиги семилетка иккис сылыгар үлэлиибит. Сыл бастакы аҥара төмүктэнэрэ ыйы кыайбат бириэмэ хаалла. „Ээйик“ колхоз семилетка иккис сылын сорудахтарын ситиһиилээхтик толорорго үрдэтиллибит социалистическай эбэһээтэлистибэлээх, онон партийнай тэрилтэ эбэһээтэлистибэни толорууга улахан үлэни ыытара, колхозтаахтар өрө көтөҕүллэн үлэлиилларин тэрийэрэ уонна көҕүлүүрэ эрэйиллибитэ, инникитин да эрэйиллэр.

Социалистическай эбэһээтэлистибэни толоруу түөрт ыйдаҕы түмүгэ соторутааҕыта оҥоһуллубута. Түмүк көрдөрөрүнэн колхоз 1960 сылга эбэһээтэлистибэтин улахан табаны 99.85 бырыһыан, улахан ынах сүөһүнү 100 бырыһыан, оттон ньирэйдэри 92 бырыһыан тыыннаахтыы иитэ. Ынахтан үүтүн ылыы былаана үс ыйдаҕы түмүгүнэн 137 бырыһыан туолла. Маҥнайгы кыбартаалга түүлээх бултааһынын былаана 125 бырыһыан, тутуу маһын бэлэмнээһин былаана 106 бырыһыан толорулуннулар.

Ол эрээри эбэһээтэлистибэ туолуутугар кэккэ бөдөҥ итэҕэстэр баалларын көрбөт буолуохха сатаммат. Холобур, төрөөбүт кулуннар баара эрэ 33,6 бырыһыаннара тыыннаахтар. Оттон саһыллары төрөтүү түмүгэ куһаҕан атыннык эттэххэ эбэһээтэлистибэ туолбата.

Эбэһээтэлистибэни толорууга туһаайыллыбыт үлэни партийнай тэрилтэ өссө да баһылаан көһүлээн салайа илик, сорудаҕы толорбот буолуулар салҕанан тахса тураллар.

Партийнай тэрилтэ 12 агитатордаах, кинилэр агитационнай үлэни тэнитэргэ улахан күүһүнэн буолаллар. Агитатордар сыһыарыллыбыт учаастактарыгар бириэмэтигэр сылдьаллар. Араас өрүттээх агитационнай-маассабай үлэни кэмиттэн-кэмигэр ыыталлар. Соломонов Б. Ф., Першин Е. И., Захаров Г. В. уонна Семенов В. И. агитационнай үлэни таба стадаларыгар сылдьаннар ыыттылар. Төрөтүү хампаанньатын ыытыыга практическай көмөнү оҥордулар.

Ыытыллыбыт үлэлэр уонна сорох бөдөҥ итэҕэстэр бааллара партийнай тэрийэр, партийнай-политическай үлэни партийнай тэрилтэ хайдах таһымнаахтык туруорбутугар сөптөөх түмүгү оҥорорго кыаҕы биэрэллэр. Ол курдук партийнай тэрийэр үлэ сабыдыала билиҥҥи көрдөбүлгэ өссө да эппиэттээбэт турук-таах.

Н. Уваров.

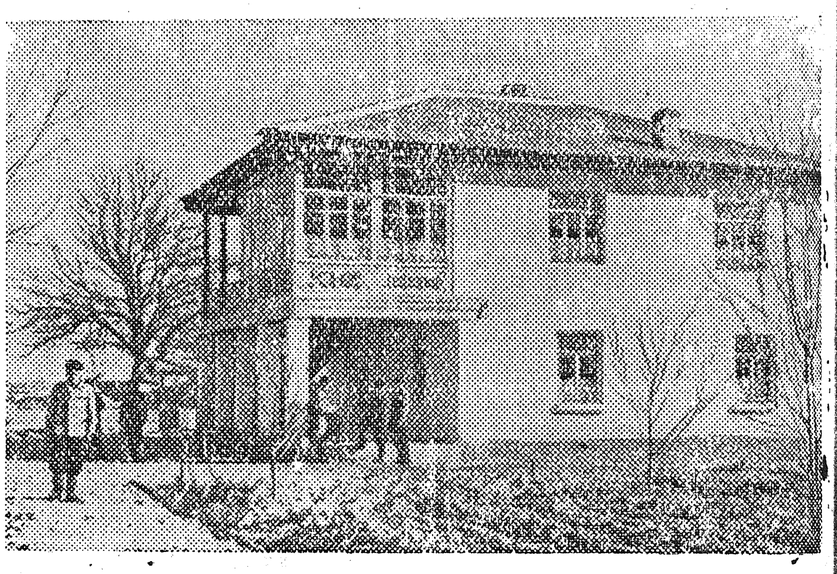

УЗБЕКСКАЙ ССР. Сурхан - Дарьинскай уобалас Шахрисябзскай оройуонун Карл Маркс аатынан колхоһугар кэнники сылларга элбэх олорор дьиэлэр, икки орто уонна начаалынай оскуолалар, медицинскэй пункт, остолобуой, маҕаһыын, гостиница онтон да атын культурнай-бытовой учреждениелар тутулуннулар.

Снимокка: колхоз саҥа гостиницата.

М. Турсун-Ходжаев фотота.

ССТА фотохрониката.

„Сайабылыанньаҕыт суппут быһыылаах...“

Ааспыт сыл биир бэртээхэй күҥҥэ маннык кылгас кэпсэтиини истибитим.

—Даарыйа эмээхсин, кэлэр сылга саҥа дьиэни тутан биэриэхпит.

—Дьэ үчүгэй, эриэс эрэнэбин.

„Ээйик“ колхоз председателэ таб. Иванов В.А. кэлэн эрэр 1960 сылга саҥа дьиэни тутан биэриэхпит диэн эрэннэрбititтэн Даарыйа эмээхсин үөрэн атаҕа сири билбэт буолбута. Үөрүүтүн кыайан туттуммакка, хайыүйэ саҥа дьиэҕэ киирбит курдук эрэл санаатын үөлэннээхтэригэр кэпсээбитэ. Кэтэһиилээх 1960 сыл тиийэн кэлбитэ. Колхоз отчуоттуур - быыбардыыр мунньаҕа буолар, онно 1960 сылга колхозтаахтар олорор дьиэлэрин икки дьиэни тутарга былаан бигэргэтиллэр.

Даарыйа эмээхсин урут эрэннэрбит буоланнар бөҕөтүк санаммыта, кимнээххэ икки дьиэ тутулларын быһаарар колхоз бырабылыанньатын мунньаҕын кэтэспитэ. Колхоз саҥа дьиэни тутан биэрэригэр сайабылыанньаны председатель таб. Иванов В. А. биэрэр.

Эмээхсин бырабылыанньа мунньаҕа хаһан буоларын күүтэ сылдьан истибитэ, бырабылыанньа мунньаҕа хайы-үйэ буолбут. Мунньах былаанамыт икки дьиэни икки колхозтаахха туттараргa быһаарбыт, эмээхсиҥнэ дьиэни тутар туһунан көрдөһөн сайабылыанньа баара да ахтыллыбатах.

Эмээхсин оҕолоруттан биирдэстэрэ сайабылыанньабытын бырабылыанньаҕа көрбүккүт дуо, туох биричиинэнэн туппат буоллугут, тутан биэриэхпит диэн эрэннэрбитиҥ буолбат дуо? диэн ыйыппыта. — Эһиги сайабылыанньаҕыт суох, ханна эрэ барбыт, сүппут быһыылаах, онон дьиэни эһиэхэ тутан биэрэри көрбөтүбүт,—диэн Василий Афанасьевич бэрт холкутук быһаарбыта.

Ытыктабыллаах председатель, кэлэр өттүгэр толорбот эрээри эрэннэрбэт сайабылыанньаны ылар баран сүтэрбэт буоларгa баҕарыахха сөп. Бу маны баҕар кыранан ааҕыан. Эбэтэр бу суругу ааҕар баран итинник буолбатах диэн дакаастаһа сатыыр да буоллар, Даарыйа эмээхсин хомолтотуттан холбоһон суруйдум.

Н. Алексеев.

Кыылы иитиигэ поливитамин препаратын туттуу

Клеткаҕа кыылы иитэр совхозтар уонна РСФСР тыатын хаһаайыстыбатын министерствотын сакаастарынан оҥоһуллубут поливитамин препаратыгар үс суоллаах витаминнар киирэллэр. Бу витаминнар бэлэхтэрэ уунаһыҥҥа, түү хаачыстыбата тупсуутугар улахан суолталаахтар.

Рацион витаминын элбэтэр сыалтан поливитамин препарата туттуллар. Ааспыт сылтан кини туттуллуута улахан туһалааҕынан араас усулуобуйаҕа кыылы иитэр колхозтарга, совхозтарга киэҥник туттарга сүбэлэнэр. Бу препараты кыылга тиһигин быспакка тохсуньуттан от ыйыгар диэри бэриллиэхтээх.

Балыгы, эт бытархайын, өр бириэмэҕэ ууруллубут эти туһанар хаһаайыстыбаҕа, саһылга уонна кырсаҕа грамм аҥара поливитамины сууккаҕа бэриллиэхтээх.

Кыыл буос бириэмэтигэр препараты бары бэриллэр эт аһылыкка биэрэр туһалаах. Аһатарга бороһуогу сөптөөх кээмэйиннэн ыраас ууга суурайан аска булкуйан бэриллэр. Препараты биэриигэ быар, доруоһа, күөх аһылык бэриллэр нуормата оннунан хаалар.

М. Федорова.

Оройуон колхозтарыгар саһыл төрөөһүнүн түмүгэ

Оройуон колхозтара	Ийэ саһыл төрөөтө	Биирдии ийэттэн оҕо ылылынна
Сталин аатынан колхоз	33	2,11
„Коммунизм“ колхоз	41	1,23
„Ээйик“ колхоз	42	2,38
Оройуон үрдүнэн:	116	1,9

Редактор э. б. т. Н. СЕМЕНОВ

Редакция уонна типография аадырыһа: Саха АССР, Өлөнүөк сэлиэннньэтэ. Октябрьскай уулусса 15 №-рэ.

Заказ № 45 Оленекская районная типография. Тираж 400